

Aika: Perjantai 20.9.2024 klo 8.15-10.25

Paikka: Tampereen kaupunkiseutu, kh. Valimo, Kelloportinkatu 1 B

Osallistujat:

Yli-Rajala Juha	konsernijohtaja	Tampere, pj.
Auvinen Oskari	kaupunginjohtaja	Kangasala,
Joensuu Jaakko	kansliapäällikkö	Pirkkala
Kuusisto Juha	kaupunginjohtaja	Orivesi,
Latvala Mikko	kunnanjohtaja	Vesilahti, 2. vpj.
Linnamaa Reija	johtaja	Tampere
Nurminen Mikko	johtaja	Tampere
Piiparinen Pauli	kaupunginjohtaja	Ylöjärvi
tilalla:		
Soini Sari	kehitysjohtaja	Ylöjärvi
Rämö Heidi	kunnanjohtaja	Lempäälä
Väätäinen Eero	kaupunginjohtaja	Nokia, 1. vpj.
Nurminen Päivi	seutujohtaja	esittelijä, TKS
Pohjonen Juhani	seutusihiteeri	sihteeri, TKS

Kutsutut:

Kummola Kalervo	seutuhallituksen puheenjohtaja	Tampere
Nikkilä Maria	tietohallintojohtaja	Tampere, 102 §
Alakoski Jani	tietohallintojohtaja	Ylöjärvi/kehyskunnat, 102 §
Nordling Merja	hyvinvointipäällikkö	TKS, 103 §
Touru Tapani	liikennejärjestelmäpäällikkö	TKS, 104 §

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

100 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	3
101 § KUNTAJOHTAJAKOKOUKSEN VUODEN 2025 KOKOUPÄIVÄT JA TYÖSKENTELYTAVAT	4
102 § SEUDULLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS TIETOHALLINNON YHTEISTYÖSTÄ	6
103 § SEUTULIIKEOHJELMAN TOIMEENPANON TILANNEKATSAUS	8
104 § KATSAUS LIIKENNEJÄRJESTELMÄYHTEISTYÖ KAUPUNKISEUDULLA 2018-2024 JA TOIMENPIDESUOSITUKSET	11
105 § MUUT JA TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT	18
106 § SEURAAVAN KOKOUKSEN OHJELMOINTI JA TULEVAT KOKOUKSET	19
107 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN	19

100 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Kokouksen 6.9.2024 täytäntöönpano

Asiat	Toimenpiteiden eteneminen	Vastuu
Business Tampereen palvelusopimus vuodelle 2025, tilannekatsaus	BT:n palvelusopimus hyväksyttiin.	Jäsenkunnat, BT
Raideliikenteen markkinoiden avaaminen ja kilpailun lisääminen, tilannekatsaus	Hyväksytty virkamiesnäkemys on toimitettu Traficomiin	TKS
Kuntayhtymän toiminnan painopisteet ja talousarvioraami vuodelle 2025	Kokouksessa 6.9. päätetyn mukaisesti korjattu TAE2025 esitetään pykälässä 105	TKS

Liitteet:

KJK muistio 6.9.2024

101 § KUNTAJOHTAJAKOKOUKSEN VUODEN 2025 KOKOuspÄIVÄT JA TYÖSKENTELYTAVAT

Päätösehdotus.	<p>Kuntajohtajakokous 20.9.2024</p> <p>Seutujohtaja Nurminen:</p> <p>Kuntajohtajakokous päättää</p> <p>hyväksyä vuoden 2025 kokousaikataulun:</p> <p>17.1., 31.1., 13.2.-14.2.(matkakokous), 28.2., 14.3., 28.3., 11.4., 25.4., 9.5, 23.5., 6.6., 27.6.,</p> <p>Heinäkuussa ei kokouksia</p> <p>15.8., 29.8., 12.9., 26.9., 10.10., 24.10., 7.11., 21.11., 29.11., 5.12. ja 19.12.</p> <p>että kokouksen asialista ja liitteet ovat sähköisesti jäsenten käytettävissä viikkoa ennen kokousta,</p> <p>käy ohjaavan keskustelun kokousmenettelystä ja työskentelytavoista,</p> <p>varaa matkakokouspäivät kalenteriin ja</p> <p>merkitä tiedoksi seutuhallituksen kokouspäivämäärät.</p>
Päätös.	<p>Päätösehdotus hyväksyttiin.</p>
Perustelut:	<p>Kuntajohtajakokoukselle on laadittu ehdotus kokouspäivämääriksi vuodelle 2025. Kokousrytmi olisi entiseen tapaan joka toinen perjantai klo 8.15–10.15.</p> <p>Kokoukset pidetään lähtökohtaisesti läsnäkokouksina.</p> <p>Osana valmistelua jatketaan ns. puheenjohtajiston sähköistä listapalaverimenettelyä. Asialistan luonnos puheenjohtajistolle postitetaan viimeistään torstaisin. Kokouksen asialista ja liitteet ovat sähköisesti jäsenten käytettävissä viikkoa ennen kokousta.</p> <p>Kokouksista 2 varataan ns. pyöreän pöydän vapaamuotoisemmiksi kokouksiksi, joiden teema ja kokouspaikka täsmennetään erikseen. Tällöin kokousaika varataan pidemmäksi 8.15–12.00.</p> <p>Kokouksista 2 varataan Business Tampereen valmistelemiksi kokouksiksi.</p>

Yksi kokouspäivistä voidaan sopia KJK:n matkakokoukseksi.

Lisäksi kuntajohtajat ja seutuhallitus pitävät yhteiskokouksia tarvittaessa seutuhallituksen kokousaikana.

Seutuhallituksen kokoukset vuonna 2025 ovat keskiviikkoisin klo 10.00–12.00.

29.1., 5.3., 26.3., 30.4., 28.5., 18.6.

Heinäkuussa ei kokousta

27.8., 24.9., 29.10., 26.11., 17.12.

102 § SEUDULLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS TIETOHALLINNON YHTEISTYÖSTÄ

	Kuntajohtajakokous 20.9.2024
Päätösehdotus.	Seutujohtaja Nurminen: Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan hyväksyä liitteen mukaisen seudullisen tietohallinnon yhteistyösopimuksen.
Päätös:	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Liitteet:	
Käsittelyvaiheet:	SEUDUN TIHAJORY 29.5., SH 25.9.
Perustelut:	Tietohallintojohtaja Maria Nikkilä Tampere, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Vesilahti, Ylöjärvi ja Hämeenkyrö ovat yhteistyössä valmistelleet päivitetyn sopimuksen seudullisen tietohallintoyhteistyön tekemisestä. Edellinen sopimus on allekirjoitettu vuonna 2014. Sopimuksen uudistaminen on osa vuonna 2023 hyväksyttyä Tampereen seudun tietohallintostrategian toimeenpanoa. Sopimuksen tarkoituksena on määrittää kuntien välinen yhteistyö tietohallinnon seudullisesta johtamisesta ja muusta yhteistyöstä kuntalain 49.1 §:n tarkoittamalla tavalla. Sopimuksella tavoitellaan yhteisen tietoteknisen ympäristön järjestämistä sekä sen kehittämistä yhtenäisen arkkitehtuurin mukaisesti. Sopimuksessa sovitaan myös osapuolien toisilleen tuottamista tietohallinnon palveluista. Sopimuksen mukaisella yhteistyöllä tavoitellaan erityisesti kuntien yleisiin tehtäviin kuuluvien ICT-alan hankintojen tehostamista sekä taloudellisesti että toiminnallisesti. Lisäksi tavoitteena on käyttää tehokkaasti yhdessä kuntien tietohallinnon resursseja. Sopimus jatkaa hyvin sujunutta yhteistyötä samojen järjestämisperiaatteiden mukaisesti. Sopimuksessa on täsmennetty mm. johtoryhmän keskeisiä tehtäviä ja vastuita, sopimuksen irtisanomisen vaikutuksia sekä kustannusten jakoa vahinkotilanteissa. Sopimukseen on lisätty kirjaukset tietoturvallisuudesta ja tietosuojasta, ja tähän liittyen valtuutus henkilötietojen käsittelyyn yhteisessä ympäristössä. Sopimuksesta on tehty ohjauspyyntö verottajalle koskien sopimuksen perusteella veloitettavien maksujen arvonlisäverotusta, johon ei vielä ole saatu vastausta.

Kuntajohtajakokouksen jälkeen sopimusta käsitellään seutuhallituksen kokouksessa 25.9.24. Tämän jälkeen sopimus etenee hyväksyttäväksi kuntakohtaiseen päätöksentekoon.

Tietohallintojohtajat Maria Nikkilä ja Jani Alakoski selostavat asiaa kokouksessa.

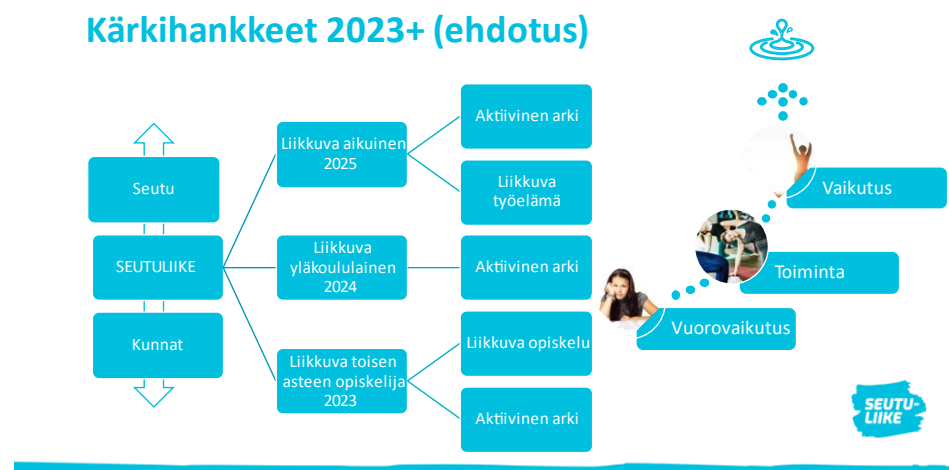
103 § SEUTULIIKEOHJELMAN TOIMEENPANON TILANNEKATSAUS

Päätösehdotus:	Kuntajohtajakokous 20.9.2024 Seutujohtaja Nurminen: Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan merkitä tilannekatsauksen tiedoksi.
Päätös:	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Liitteet:	Seutuliike kärkihankesuunnitelma ja toteutusohjelma
Käsittelyvaiheet:	
Perustelut:	Hyvinvointipäällikkö Nordling

Tampereen kaupunkiseudulle valmistui vuonna 2019 Seutuliike-ohjelma, jonka tavoitteena on lisätä liikkumista ja vähentää paikallaanoloa Tampereen kaupunkiseudun kahdeksassa kunnassa. Liikkuminen omia lihaksia käyttäen on keskeinen keino edistää hyvinvointia ja terveyttä. Säännöllisesti liikkuvasta kuntalaisesta koituu vähemmän yhteiskunnallisia kustannuksia, sillä säännöllinen liikkuminen vähentää useiden kansansairauksien riskiä, edistää kaikenikäisten fyysistä ja sosiaalista toimintakykyä ja lisää terveiden elinvuosien määrää. Erityisenä edistämiskohteena Seutuliike-ohjelmassa on arkiliikkuminen, kuten kävely ja pyöräily, koska siirtyminen kestävämpiin kulkutapoihin edesauttaa myös liikenteelle asetettujen päästötavoitteiden saavuttamista.

Ohjelman toimeenpanosuunnitelma

Sivistyspalvelutyöryhmä hyväksyi Seutuliike kärkihankesuunnitelman vuosille 2023-2025 kokouksessaan 19.1.2023. Suunniteltu ohjelmointi on kuvattu alla olevassa kuvassa.

Liikkuva toisen asteen opiskelija

Seutuliikehjelman toimeenpano käynnistyi syyskuussa 2023. Toimeenpano käynnistettiin perustamalla Liikkuva toisen asteen opiskelija -verkosto, jonka käynnistämiseksi oli tukena kuntayhtymän hyvinvointipäällikkö. Verkostoon kutsuttiin jäseniksi sekä opettaja tai rehtori että nuori jokaisesta seudun lukiosta sekä Tredun kaksoistutkintolinjalta. Kaikki oppilaitokset nimesivät jäsenet verkostoon.

Ennen verkoston toiminnan käynnistymistä kuultiin kaupunkiseudun nuorisovaltuustojen yhteistyöryhmän nuorten sekä verkostoon kutsuttujen nuorten näkemyksiä siitä, miksi toisen asteen ikäiset nuoret liikkuvat vähän. Nuorten viesti oli se, että lukiokoulutus on niin vaativaa, ettei aikaa jää harrastuksille. Osa nuorista kertoi laittaneensa ”elämän pauselle” lukioajaksi ja keskittyvänsä vain opiskeluun. Toisaalta nuoret tunnistivat liikunnan ja arkiliikkumisen tärkeyden mm. jaksamista ja oppimista tukevana tekijänä. Kaikki verkoston nuoret olivat sitä mieltä, että lukion tulee mahdollistaa arkiliikkuminen koulupäivän aikana esimerkiksi taukojumppien muodossa tai vaikka sulkemalla koulujen hissit koulupäivän ajaksi muilta kuin liikkumisrajoitteisilta henkilöiltä. Lisäksi nuoret toivoivat oppilaitosten kuntosalien vapaata käyttömahdollisuutta, sekä mahdollisuutta maksuttomiin liikuntakerhoihin sekä koulupäivän aikana (ns. pitkät välitunnit) että koulupäivän jälkeen. Nuoret kokivat toisten nuorten järjestämät liikuntakerhot vetovoimaisempina vähän liikkuville nuorille kuin aikuisohjaajan tai valmentajan ohjaamat.

Verkosto nimesi itselleen tehtäväksi toimia eri tavoin kuin aiemmin on toimittu:

*”Keskeistä olisi **tehdä jotain toisin kuin tähän saakka on tehty**. Ryhmässä oltiin yksimielisiä siitä, että toisen asteen liikunnan edistämiseksi **keskeistä on koulun toimintakulttuurin muuttaminen kautta linjan liikkumista ja liikuntaa edistäväksi**. Vastuu ei voi olla liikunnanopettajilla tai muilla yksittäisillä liikuntaa aktiivisesti edistävillä opettajilla. Ryhmässä keskusteltiin mm. liikunnallisista, toiminnallisista opetusmenetelmistä sekä liikuntatilojen maksuttoman käytön mahdollistamisesta opiskelijoille. Pyöräilyn edistämiseksi keskusteltiin suihkujen käyttömahdollisuuden viestimisestä opiskelijoille. Todettiin, että osa liikuntaa edistävästä mahdollisuuksista on jo olemassa, mutta niistä ei välttämättä olla **viestitty riittävästi**.”* Verkoston muistio 29.9.2023.

Yhteistyöhön Hämeen Liikunta ja Urheilu ry (HLU)

Tammikuussa 2024 käynnistyi yhteistyö Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n kanssa. HLU:lla oli kiinnostusta yhteistyöhön kaupunkiseudun kuntien kanssa lasten ja nuorten arkiliikkumisen edistämiseksi. Tavoitteita yhteistyölle oli alusta alkaen kaksi:

1. Yhteisen ESR+ hankehakemuksen tekeminen toisen asteen nuorten arkiliikkumisen edistämiseksi

2. Liikkuva toisen asteen opiskelija -verkoston vetovastuu siirtäminen vaiheittain kuntayhtymän hyvinvointipäälliköltä HLU:n lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijalle.

ESR+ hankehakemuksen sisällöt tuotettiin yhdessä verkoston kanssa. Sisällöistä keskusteltiin kokouksissa ja verkostolle järjestettiin hankevalmistelutyöpaja 9.2.2024. Lisäksi hankehakemusta käsiteltiin ennen sen lähettämistä 7.3. kokouksessa. Hakemus jätettiin 8.3.2024. Hankehakemus ei saanut rahoitusta (päätös elokuussa). Rahoittaja ei uskonut laajamittaisen arkiliikkumisen edistämiseen kaupunkiseudulla, vaan hankkeen kohteen olisi pitänyt olla rajatumpi. Hankehakemuksessa syntyneen toimenpidesuunnitelman toimenpiteitä edistetään silti syksystä 2024 alkaen, mutta pienemmällä panostuksella. Hämeen Liikunta ja Urheiluryhmä ottaa vastuun verkoston toiminnasta syksyn 2024 aikana. Toiminta voidaan katsoa vakiintuneeksi.

Syksyn 2024 käynnistys aikuisliikunnan edistämiseen

Seutuliike kärkihankesuunnitelmassa oli aikataulutettu lukuvuodelle 2024–2025 perusopetuksen yläkoululaisten liikkumisen edistämisen käynnistäminen seutuyhteistyönä. Opetuksen työryhmä päätti keväällä, että heidän osaltaan Seutuliikehjelman toimeenpano siirtyy vuodelle eteenpäin. Syynä siirtoon on opetukseen tulevat merkittävien tuen muutosten toimeenpano.

Vapaa-aikatyöryhmässä päätettiin käynnistää aikuisliikunnan edistäminen syksyn aikana, jolloin arvioidaan ja kehitetään ohjelman toimenpiteitä, sekä kartoitetaan sopivia yhteistyökumppaneita. Aikuisliikunnan edistämisen toimenpiteet käynnistetään alkuvuonna 2025.

104 § KATSAUS LIIKENNEJÄRJESTELMÄYHTEISTYÖ KAUPUNKISEUDULLA 2018-2024 JA TOIMENPIDESUOSITUKSET

Päätösehdotus:	Kuntajohtajakokous 20.9.2024 Seutujohtaja Nurminen: Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan merkitä katsauksen tiedoksi.
Päätös:	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Liitteet:	
Käsittelyvaiheet:	
Perustelut:	Liikennejärjestelmäpäällikkö Touru

Toimintaympäristö ja tilannekuva

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyö, kuten muukin seudun yhteistyö perustuvat vapaaehtoisuuteen. Seudullinen liikennejärjestelmätyö sovitetaan yhteen lakisääteisen maakunnallisen suunnittelun sekä kuntatasoisen suunnittelun. Seudullinen yhteistyö on pitkän yhteistyöperinteen avulla löytänyt luontevan roolin suunnittelutasojen välissä. Seudulla on vuosien 2020–2024 aikana lisäksi tehty määrätietoista ja systemaattista liikennejärjestelmätyön kehittämistä, joka on pohjannut osin Tourun väitöskirjatyöhön liittyvään toiminnalliseen tutkimukseen. Väitöskirjatyön edetessä se voi antaa edelleen syötteitä seudun liikennejärjestelmätyön kehittämiseen.

Vuosien 2018–2024 aikana valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun prosessi sekä siihen kytkeytyvät investointi- ja suunnitteluohjelma ovat tuoneet oman lisän liikennejärjestelmäsuunnittelun- ja yhteistyön systeemiin. TEN-T -asetuksen uudistamisen myötä seudullisen liikennejärjestelmätyön tulee jossain määrin muuttumaan: seudulle muodostuu velvoite laatia kestävä kaupunkiliikunnan SUMP-suunnitelma vuoden 2027 loppuun mennessä. Lähtökohdat suunnitelman laatimiseen sekä seudun liikennejärjestelmän tavoitteiden mukaiseen kehittämiseen voidaan 9/2024 tilanteessa tunnistaa seudullisen yhteistyökäytäntöjen sekä seudullisen tietopohjan valossa erittäin hyviksi.

Kuntien ja valtion väliset MAL-sopimukset muodostavat seudulliselle yhteistyölle tärkeän selkänojan sekä rungon. Vuosien 2018–2024 aikana on toimeenpantu MAL3-sopimusta, valmistauduttu MAL4-sopimuksen muodostamiseen sekä toimeenpantu se menestyksekkäästi ja valmistauduttu samanaikaisesti MAL5-sopimuksen muodostamiseen.

Allekirjoitusvaiheessa oleva MAL5-sopimus sisältää seudun liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta strategisesti merkittävän raitiotiekohteen sekä valmistaa seudun lähijunaliikenteen seisakeverkoston kehittämiseen sopimuskauden lopussa ja tulevien MAL-sopimuskausien aikana. Kestävän ja turvallisen liikkumisen verkon, sisältäen pyöräliikenteen verkon, pienten liikenneturvallisuushankkeiden, liityntäpysäköinnin, joukkoliikenteen etuisuudet sekä joukkoliikenteen tuen kannalta MAL5-sopimuksen anti on jokseenkin vähäinen. Viimeksi mainittuihin teemoihin on tärkeää kiinnittää huomioita kuntien omassa suunnittelussa ja kehittämisessä sekä muissa valtioyhteistyön muodoissa.

MAL-sopimusprosesseihin sisältyvistä haasteista huolimatta ne voi tunnistaa seudullisen yhteistyön kannalta erittäin arvokkaiksi. Vuosien 2018–2024 aikana seudun liikennejärjestelmä on kehittynyt merkittävästi, useissa merkittävässä kohteissa MAL-sopimukseen nojaten. MAL-sopimusten arvo syntyy paitsi valtion osallistumisesta infrarahoitukseen myös niiden tuesta jatkuvalla yhteistyöllä. Tampereen kaupunkiseutu on tavoitellut kahdella viimeisellä MAL-neuvottelukierroksella valtion osallistumista seudullisen asiantuntijatyön rahoitukseen. Vaikka valtio-osapuoli arvostaa korkealla seudullista yhteistyötä ja tunnistaa, että sitä tehdään erittäin rajallisilla asiantuntijaresursseilla, ei lisärahoitusta ole valtion taholta myönnetty.

Vuosien 2018–2024 aikana seudun liikennejärjestelmätyötä on viety eteenpäin pitkäjänteisesti ja seudullisesti merkittäviin kestävän liikkumisen teemoihin keskittyen. Seudullinen merkittävyys muodostuu suuresta muutospotentialista liikkumisen ja liikennejärjestelmän kehittämisessä. Yhteistyössä on käsitelty liikennejärjestelmää ja sen eri teemojen kokonaisvaltaisesti muodostamalla teemoihin ja kokonaisuuden kehittämiseen kytkeytyviä tavoiteloja sekä määrittämällä tiekarttoja toimeenpanoon. Kokonaiskuvien muodostamisen jälkeen teemoissa on pyritty etenemään seudullista yhteistyötä hyödyntäen vaiheittain kohti seudullisten periaatteiden ja tiekarttojen toimeenpanoa. Huomionarvoista on, että seudullisessa yhteistyössä tavoiteltu yhteiskunnallinen vaikuttavuus muodostuu vasta kuntien ja valtion konkreettisten liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteiden kautta. Seudullisen yhteistyön tuki toimeenpanoon muodostuu ohjeiden, periaatteiden ja seudullisen koordinaation, selkänojan ja edunvalvonnan avulla. Resurssitarve toimeenpanoon ja toimeenpanevaan suunnitteluun tulee tunnistaa jo hyvissä ajoin valmistelua, jotta seudullisessa yhteistyössä voidaan fokuroida toteuttamisen edellytyksiltään sekä siten vaikuttavuudeltaan parhaisiin teemoihin. Tarve liikennejärjestelmän ja liikkumisen muutokseen on erittäin suuri, mikäli toimintaympäristön haasteisiin halutaan vastata ja saavuttaa asetettuja tavoitteita. Hyllyyn laitettavien suunnitelmien valmisteluun ei seutuyhteistyöhön osallistuvien toimijoiden hyvin rajallisia resursseja ole varaa käyttää.

Yhteistyön keskeisiä prosesseja ja tuloksia: menneet, nykyiset, tulevat

Raitiotien seudulliset suunnat

Seudullisessa yhteistyössä vuonna 2018 valmistunut selvitys kirkasti näkymää raitiotien seudullisen laajenemisen tavoitteellisesta aikajännteestä sekä seudullisen laajenemisen suunnista. Raitiotiesuunnittelua jatkettiin kunta- ja Tampereen raitiotien Oy:n vetovastuulla kohti toteuttamissuunnittelua ja toteutusta.

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmäpäällikkö on osallistunut raitiotiekehittämisen yhteistyöhön useissa eri muodoissa ja siten tuonut seudullisen näkökulman suunnitteluun.

Raitiotiekehittäminen kytkeminen liikennejärjestelmäkokonaisuuteen sekä kehittämiseen kytkeytyvä edunvalvonta tulee jatkossakin olemaan seudun kehitykselle erittäin tärkeä teema.

Lähijunaliikenteen kehittäminen

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä ja seudun joukkoliikenneviranomaiset Nysse ovat tehneet jatkuvaa yhteistyötä seudun lähijunaliikenteen edistämiseksi. Konkreettisen yhteistyön tärkeänä hedelmänä voidaan pitää esimerkiksi vuonna 2019 kotiutettua M-juna pilotia sekä sen jatkoa ja jatkoon liittynyttä seudullisen kustannusjakomallin muodostamista.

Seudulla on valmistunut vuonna 2022 laajassa vuorovaikutuksessa lähijunaliikenteen kehittämiseen kytkeytyvät tavoitetilat vuosille 2030 ja 2050. Selvitys laadittiin tilanteessa, jossa lähijunaliikenteen edistämisen ympärillä käytiin erittäin moniäänistä keskustelua. Seudullinen yhteistyö on selkeyttänyt prosessin lähijunaliikenteen kehittämisen askeleista. Tavoitetilojen jatkotyönä yhdessä Väyläviraston kanssa toteutettu ratakapasiteettiselvitys sekä seudun sisäisesti toteutettu seisakkeiden nykytilaselvitys ovat muodostaneet yhteistä näkemystä lähijunaliikenteen lyhyen jänteen kehittämisen edellytyksistä.

Seudun liikennejärjestelmäpäällikkö ja joukkoliikennejohtaja ovat osallistuneet Traficomien koordinoimaan yhteistyöhön liittyen henkilöliikenteen palvelujen uudistamiseen. Tampereen kaupunkiseudun suhtautumista lähijunaliikenteen kehittämiseen on kiiteltävä rakentavaksi ja realistiseksi. MAL5-sopimus sisältää sopimuksen seisakkeiden suunnittelun yhteistyöstä valtion kanssa. Seudulta on toimitettu virkamiesnäkemys halukkuudesta jatkaa yhteistyötä lähijunaliikenteen palvelujen hankintaan liittyen. Seisakkeiden toteutuksen käynnistäminen edellyttää näkymää liikenteestä.

Seudulla jo muodostettu tietopohja ja rakentava yhteistyö valtion kanssa antaa hyvät lähtökohdat lähijunaliikenteen kehittämiseen. Syyskuussa 2024 ollaan vaiheessa, jossa lähijunaliikenteen kehittämiseen kytkeytyvät kustannukset ja resurssitarpeet alkavat konkretisoitumaan. Mikäli lähijunaliikenteen tavoitteita halutaan saavuttaa, kehittämistä on tarpeen myös resursoida riittävästi. Seudun on tärkeää tehdä jatkossakin säännöllistä yhteistyötä teemassa, jotta lähijunaliikennettä ylipäättään saadaan kehitettyä ja että kehitys tapahtuu seudullisesti tarkoituksemukaisella tavalla.

Joukkoliikennejärjestelmän seudullisesti merkittävät suuntaviivat

Vuonna 2023 Nyssen kanssa yhteistyössä toteutettu selvitys kuvaa joukkoliikenteen kehittämisen kannalta potentiaalisimmat alueet seudulla, määrittää aluekohtaiset tavoitteet joukkoliikennematkojen lisäämiselle sekä keskeiset toimenpiteet joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi. Selvityksen yksi keskeinen huomio on, että pelkällä joukkoliikenteen infran ja palvelujen kehittämisellä asetettuja tavoitteita ei saavuteta, vaan tarvitaan myös muuta liikennepoliittikkaa, jotta joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa autoon paranee.

Selvitys toimi yhtenä lähtökohtana rakennesuunnitelman valmistelulle ja muodostaa seudun joukkoliikenneviranomaiselle sekä liikennejärjestelmätyöryhmälle selkeän listan edistettävistä teemoista. Osa teemoista on joukkoliikenneviranomaisen toimesta edistettäviä, osa voidaan tunnistaa myös seudun liikennejärjestelmätyössä edistettäväksi.

Kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma sekä toimeenpano

Vuonna 2021 valmistunut kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma kuvaa kattavasti kokonaisuuden, joihin liittyen tulee tehdä toimenpiteitä kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiseksi. Toimenpiteistä on edistetty erityisesti pyöräliikenteen verkon kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Seudulla on määritetty vuonna 2022 pyöräliikenteen tavoiteverkko. Tavoiteverkko on inventoitu vuonna 2023 yhteistyössä ELY:n kanssa ja tunnistettu keskeiset kehittämiskohteet. Koska MAL5-sopimuksen anti verkon kehittämiseen oli hyvin rajallista, tulee ELY:n kanssa etsiä muita mahdollisuuksia verkon kehittämiseen esim. suunnittelun avulla ja luoda siten edellytyksiä toimeenpanolle MAL6-kaudella.

Pyöräliikenteen pääverkon kehittämiseen liittyen on käynnissä pyöräliikenteen verkon infrahankkeiden aikaisen liikkumisen ohjauksen ohjeistus. Selvitys saa Traficomien valtionapua ja sen tulee valmistua vuoden 2024 aikana.

Liikennejärjestelmätyöryhmässä on lisäksi käynnissä keskustelu reitti-kohtaisen kunnossapidon kehittämiseksi, Tampereen pyöräagentti toiminnan seudulliseksi skaalaamiseksi sekä pyöräliikennemäärien seurannan kehittämiseksi. Lisäksi pyöräliikenteen pääverkon tilannekuvan kehittämiseksi on käynnissä seudullinen yhteistyö yhdessä paikkatietoryhmän kanssa.

Yleisesti voidaan tunnistaa, että seurantaan, liikkumisen ohjaukseen ja kävelyyn liittyen on potentiaalia ja tarvetta seudulliseen yhteistyöhön. Kävelyä on käsitelty lähinnä keskustojen kehittämisen yhteydessä.

Pysäköinnin kehittämisen seudulliset periaatteet

Seudulle on laadittu vuosina 2019 ja 2020 pysäköinnin kehittämiseen kytkeytyvät seudulliset periaatteet.

Periaatteiden toimeenpanoa on perusteltua edistää osana keskustojen kehittämiseen kytkeytyvää yhteistyötä ja tunnistaa esitettyjen periaatteiden merkitys sekä yhdyskuntarakenteen tiivistämisen että liikenteen hallinnan kannalta.

Liikkumisen teknologioiden ja palvelujen tiekartta

Vuonna 2024 valmistunut selvitys kuvaa kattavasti tavoitteet, teemat ja tarpeet, joita liikkumisen teknologioiden ja palvelujen käyttöönottoon liittyy. On tärkeää tunnistaa, että liikkumisen teknologioiden käyttöönottoon ja niihin varautumiseen tulee kiinnittää jatkuvasti enemmän huomiota. Useat selvityksen kärkihankekorissa määritetyt hankkeet ovat lakisääteisiä ja vastaavat mm. MAL5-sopimuksessa sovittuihin teemoihin. Tällaisten lakisääteisten teemojen lisäksi on tunnistettu kypsiä ja vaikuttavia teknologioita sekä teemoja, joihin on syytä varautua hyvissä ajoin mm. drone-kuljetukset ja automaattibussien käyttöönotto.

Seudun liikennejärjestelmätyöryhmässä on tunnistettu, että useissa kunnissa ei ole juuri resursseja tarttua teemaan. Seudullinen yhteistyö teemassa voidaan tunnistaa tärkeäksi ja sitä myös edellytetään MAL5-sopimuksessa.

Muu seudullinen yhteistyö

Seudulla on laadittu ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä kestävä ja turvallisen liikkumisen suunnitelma vuonna 2023. Suunnitelman toimeenpanossa voidaan tehdä seudullista yhteistyötä.

Seutu on ilmaissut halukkuutensa osallistua henkilöliikennetutkimuksen 2025 toteutukseen. Liikkumistutkimus on tärkeä seudun ja kuntien liikennejärjestelmäsuunnittelun tietopohjana. Seudun

liikennejärjestelmätyöryhmässä on aloitettu keskustelu liikenneseuranan kehittämiseksi.

Tampereen kaupunki, ELY-keskus ja Pirkanmaan liitto ovat vastanneet yhdessä seudun liikenne-ennustemallin (TALLI-malli) ylläpidosta ja kehittämisestä. Seudun liikennejärjestelmäpäällikkö on osallistunut yhteistyöhön asiantuntijana. Nykyinen MALLI-versio pohjaa vuoden 2016 kulkutapatottumuksiin, mutta on toistaiseksi jokseenkin luotettava. Keskustelua mallin kehittämiseksi on tärkeää jatkaa. Mallin tausta-aineiston päivittäminen voi tulla ajankohtaiseksi, jos vuoden 2025 liikkumistottumukset osoittavat selvän eron suhteessa vuoteen 2016.

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmäpäällikkö on osallistunut resurssiensa rajoissa kuntien ja muiden keskeisten sidosryhmien seudullisesti merkittäviin prosesseihin. Esimerkiksi rooli Tampereen kaupungin liikennetoimikunnassa tai osallistuminen kuntien seminaareihin on mahdollistanut seudullisesti merkittävien viestien ja kokonaisuuden kuvaamisen myös kuntien luottamushenkilöille. Tällaista toimintaa olisi perusteltua laajentaa, mikäli resurssit sallivat.

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöstä ja sen ajankohtaisista teemoista on pidetty liikennejärjestelmälounas-webinaareja, joissa on voitu mahdollistaa matalan kynnyksen osallistuminen seudullisesti merkittävien teemojen ”markkinointiin”. Seudulla on lisäksi järjestetty syyskuussa 2024 raiteet kaupunkiseudulla seminaari, joka on saanut erittäin hyvää palautetta. Vuorovaikutusta ja viestintää seudullisesta yhteistyöstä on perusteltua jatkaa.

Muu yliseudullinen yhteistyö

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmäpäällikkö on kutsuttu osallistumaan useisiin valtakunnan tason suunnittelu- ja selvitysprosessien ohjausryhmiin vuosien 2018-2024 aikana. Osallistuminen valtakunnallisiin prosesseihin (mm. kaupunkiraiteiden hankearviointiohje, alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien vaikutusten arviointi ohje, henkilöliikennetutkimus, kestävän kaupunkiliikenteen suunnitteluohje jne.) mahdollistaa hyvin kaupunkiseuduille keskeisten näkökulmien sekä reaalielämän viestimisen valtion valmisteluun.

Seudulta on annettu rakentavia asiantuntijalausuntoja valtakunnalliseen valmisteluun. Liikennejärjestelmäpäällikkö on lisäksi ollut kuultavana mm. liikennejärjestelmäsuunnitelman parlamentarisessa ohjausryhmässä, kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen liittyvissä ministeritapaamisissa sekä toiminut suurten kaupunkiseutujen nimeämänä edustajana erilaisissa tilaisuuksissa sekä vastannut kaupunkiseutujen yhteisten viestien valmistelusta. Osallistuminen valtakunnallisiin prosesseihin ja

kaupunkiseutujen yhteistyöhön rakentavassa hengessä on mahdollistunut Tampereen seudun viestien viemisen valmisteluun.

Yleisesti voidaan tunnistaa, että rakentava yhteistyö on kaupunkiseututasoiselle liikennejärjestelmätaloudelle ominaista. Poliittisen tason edunvalvontaviestejä viedään luontevasti muita foorumeja pitkin. Rakentavaa asiantuntija yhteistyötä valtio-toimijoiden sekä muiden suurten kaupunkiseutujen kanssa on perusteltua jatkaa ja lisätä mahdollisuuksien mukaan.

Yhteenveto

Kaupunkiseututasoisella asiantuntijayhteistyöllä on monia eri tasoja sekä paljon kehittämisen potentiaalia. Suurin rajoite seudulliseen yhteistyöhön muodostuu kuntien osallistumisen edellytyksistä sekä kaupunkiseudun kuntayhtymän resursseista. Paljon on kuitenkin saatu aikaiseksi, vaikka talkoohenkeä se on kysynyt.

Liikennejärjestelmäpäällikön vaihtuessa on tärkeä antaa seuraajalle selkeä selkänöja fokusoida tiettyihin kehittämisteemoihin ja aikaa kasvaa seudullisen yhteistyöhön. Seudulla on paljon tuoretta tietopohjaa ja paljon tiekarttoja toimeenpantavaksi: kaikkea ei kuitenkaan ole edellytyksiä viedä samanaikaisesti. Vaikka tavoitteiden saavuttamiseksi kyllä pitäisi.

Kaupunkiseututasoinen liikennejärjestelmätyö on mm. seudun asiantuntijoiden keskuudessa, tiedeyhteisössä ja EU-tasolla tunnistettu luontevaksi ja tärkeäksi suunnittelutasoksi. Kun kaupunkiseututasoisen suunnittelun vastuu ja velvoitteet lisääntyvät TEN-T asetuksen voimaantulon myötä, seudullisen yhteistyön resursseja on perusteltua lisätä vastaavasti. Ja jotta yhteistyölle muodostuu vaikuttavuutta, tulee toimeenpanosta vastaavien tahojen sitoutua yhteistyön tulosten toimeenpanoon.

105 § MUUT JA TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT

10.05–10.15

Seutujohtaja:

Kokouksessa 6.9. päätetyn mukaisesti kaupunkiseutu varautuu osallistumaan hallituksen raidereformi-hankkeeseen. TAE 2025 sisältää määrähavarauksen ostopalveluissa (30 000) lähijunaliikenteen seudullisen kehittämisen koordinaatioon. Tarkemmin rahoitus ositetaan vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa, joka vahvistetaan tammikuussa 2025.

SEUTUYKSIKKÖ	TA 2024	TAE 2025	muutos €	muutos %
Myyntitulot/kunnat	1 319 900,00	1 376 600,00	56700,00	4,30
Muut tuet ja avust.	75 500,00	19 000,00	-56500,00	-74,83
Tulot yht.	1 395 400,00	1 395 600,00	200,00	0,01
Palkat ja palkkiot	698 500,00	773 700,00	75200,00	10,77
Sivukulut	130 500,00	150 500,00	20000,00	15,33
Henk.kulut yht.	829 000,00	924 200,00	95200,00	11,48
Palvelujen ostot	498 000,00	394 900,00	-103100,00	-20,70
Vuokrat	55 400,00	63 300,00	7900,00	14,26
Tarv., yms.	10 000,00	10 200,00	200,00	2,00
Kaluston hankinta	3 000,00	3 000,00	0,00	0,00
Menot yht.	1 395 400,00	1 395 600,00	200,00	0,01
Toimintakate	0,00	0,00		

Hallintopäällikön haun status.

Liikennejärjestelmäpäällikön haku on avoinna 11.10.2024 asti.

Seutustrategian arviointikysely on avoinna.

Kuntajohtajat:

106 § SEURAAVAN KOKOUKSEN OHJELMOINTI JA TULEVAT KOKOUKSET

Vuoden 2024 kokoukset perjantaisin klo 8.15–10.15

4.10., BTn valmistelu
KJK:n, EKJ:n, BT:n hallituksen ja johtoryhmän yhteiskokous.

~~11.10.,~~peruttu

1.11.,
Keskustojen kaupallisen elinvoiman selvitys
Tiekarttapäivitykset (vaka, opetus ja vapaa-aika)
Vihreän siirtymän Green Deal
Vihreän siirtymän tilannekuva
Raidereformiin valmistautuminen
VAKA-palveluseteli
Seutuvertailut
Väestörakenne ja skenaariot 2040, loppuraportti
TAE2025 päätös
Lukiokoulutuksen tilannekuva ja laatukriteerit
Seutustrategian arviointi, tilannekatsaus

15.11.,
Pyöräliikenteen pääreittien viestintäperiaatteet, esittely
Keskustabarometri
Englanninkielisen koulutuspolun valmistelu
Seutupaneelin kehittäminen
IHT:n jatkokäsittely

29.11.,
Sini-viherstrategia
Asumisen ja asuntotuotannon tietopohja ja tilannekuva
Koulusegregaation ehkäisemisen edistäminen
Maahanmuuton tilannekuva II

13.12.
Pyöräliikenteen pääreittien viestintäperiaatteet, hyväksyntä
Opiskeluhuollon yhteistyön edistyminen
Sini-viherstrategian vaihe I
Tietoyhteistyöverkoston toimintakatsaus 2024

107 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.25.